

Metodologija političkih nauka

Ontologija i epistemologija
1. predavanje

Porijeklo znanja

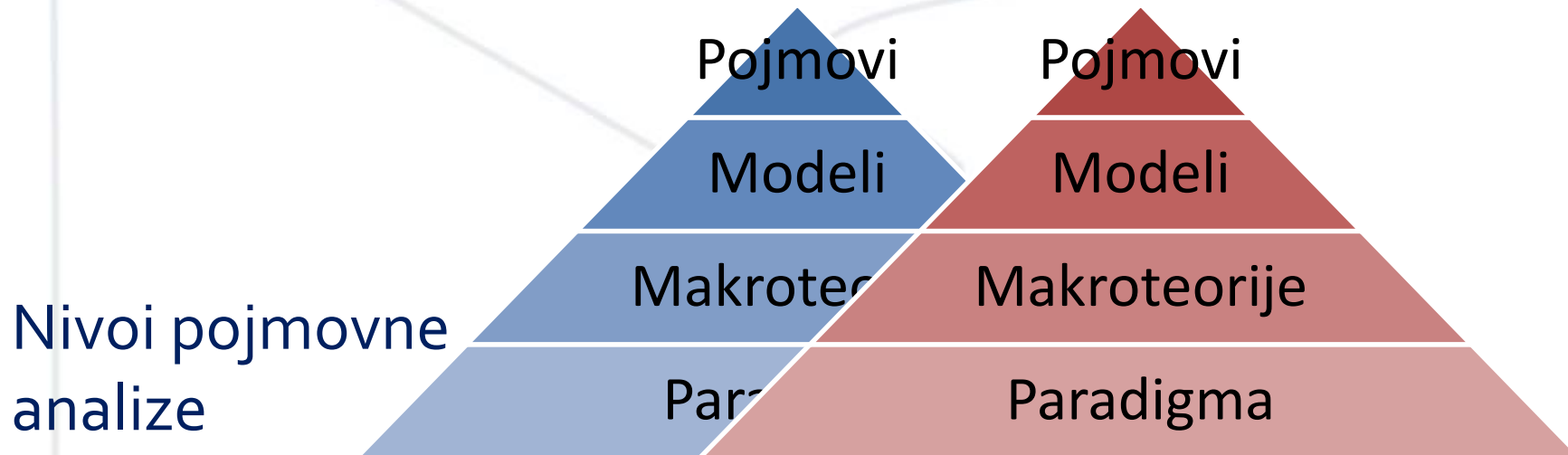
- Pitanja naučnog saznanja određena su ontološkim i epistemološkim pozicijama
- Implicitna ali fundamentalno oblikuju teorijski i metodološki pristup
- Ontološka pozicija je primarna, epistemologija je *gotovo uvijek* prati

“Grane” filozofije nauke

- **Ontologija:** *Šta je realnost? Od čega se sastoji ta stvarnost i kako možemo razumjeti postojanje?*
- **Epistemologija:** *Od čega se sastoji validno znanje i kako ga možemo dostignuti? Šta možemo znati?*
- **Metodologija:** *Na koji način najbolje možemo prikupiti znanje o realnost?*

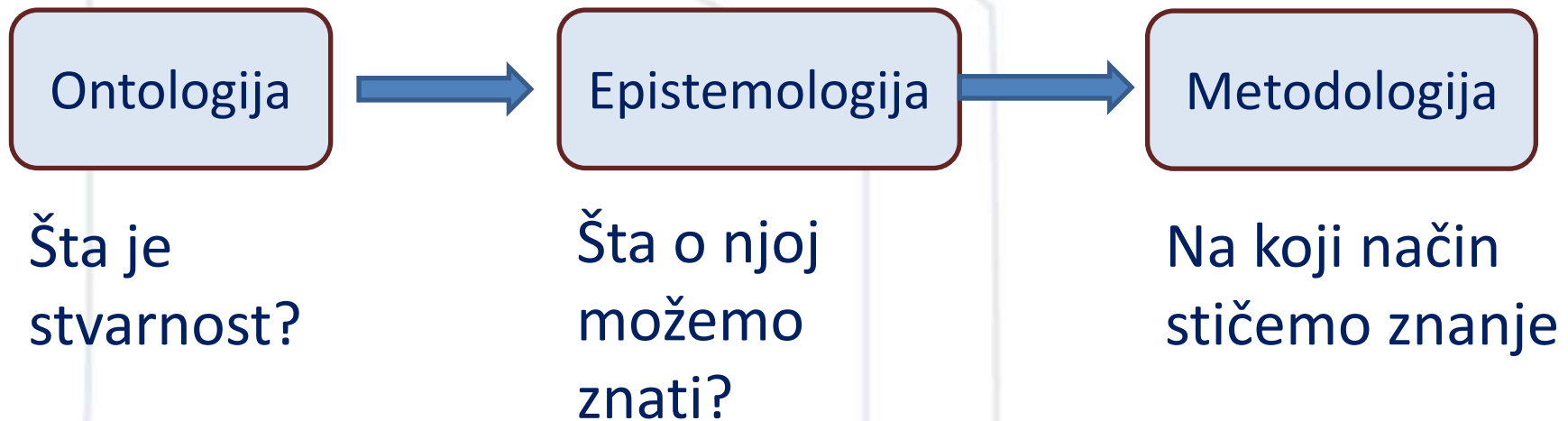
Struktura naučnog znanja

- *Struktura naučnih revolucija, T. Kuhn*

Naučne paradigme

- **Naučna paradigma:** Sklop vjerovanja i usaglašenih principa među naučnicima o tome kako se naučni problemi razumijevaju i rješavaju.
- Svaka naučna paradigma se može karakterisati kroz svoju: *ontologiju, epistemologiju i metodologiju*.

Ontologija

- Odgovor na pitanje o prirodi postojanja – teorija postojanja
- Postoji li svijet nezavisno od našeg opažaja i znanja o njemu?
- *Ako je drvo u šumi palo, a nikoga nije bilo u blizini da to čuje, da li je pad proizveo zvuk?*

Ontologija

- John Gray – Men are from Mars and Women are from Venus
- Fundacionalističko stanovište
- Antifundacionalistička kritika

Dva ontolološka stanovišta

Fundacionalističko

- ☐ Stvarnost postoji kao objektivna datost
- ☐ Moguće ju je spoznati
- ☐ Izvor saznanja je razum
- ☐ Čovjek kao spoznajući subjekt
- ☐ Moć razuma i čula data svim ljudskim bićima
- ☐ Zaključivanje na osnovu premisa

Antifundacionalističko

- ☐ Svijet društva i prirode različiti
- ☐ Stvarnost čini djelovanje društvenih aktera, nije fiksna
- ☐ Društvo proizvod društvenog djelovanja
- ☐ Pojedinci ne mogu biti neutralni spoznajući subjekti

Epistemologija

- Teorija znanja – šta možemo znati o svijetu koji nas okružuje.
- Postoje li „objektivni“ i „stvarni“ odnosi među društvenim fenomenima?
- Dva opšta pristupa odgovoru: *pozitivizam* i *interpretativizam* (hermeneutika)

Naučni vs. hermeneutistički pristup

- David Hjum – observacija svijeta počinje sa našim čulima (*osnova fundamentalizma*)
- Generalizacija o vezama između fizičkih fenomena
- Uspostavljanje kauzalnih odnosa sa predvidljivim rezultatima
- „Zakonske“ generalizacije – oslanjanje na pristup iz prirodnih nauka

Naučni vs. hermeneutički pristup

- Hermeneutika - Svijet je društveni konstrukt
- *Značenje i razumijevanja*, ne objašnjenje
- Nemogućnost uspostavlja kauzalnih odnosa

Pozitivizam

- Svijet postoji nezavisno od našeg znanja
- Prirodne i društvene nauke su slične
- Deduktivni pristup razvijanju i testiranju hipoteza direktno opaženih fenomena
- Kauzalnost
- Objektivnost
- Razdvajanje empirijskih i normativnih pitanja

Pozitivizam

- Kritike:
 - a) Kvin – opažaji su klasifikovani kroz koncepte – interpretacija je nužna!
 - Teorije vodi kreiranju metodološkog pristupa i interpretaciji rezultata
- b) Očigledne razlike između prirodnih i društvenih nauka
 - Društvene strukture ne postoje odvojeno od aktivnosti
 - Društvene strukture ne postoje odvojeno od percepcije aktera o prirodi onoga što rade
 - Društvene strukture se mijenja kao posledica interakcije sa akterima

Odgovor

- *Kako znate kada niste u pravu?*

Interpretativizam

- Svijet ne postoji nezavisno od našeg znanja o njemu
- Društveni fenomeni ne postoje nezavisno od naše interpretacije
- Objektivna analiza je nemoguća

Interpretativizam

Kritike:

- **Mišljenja** – ne postoji način za procjenu validnosti naučnih saznanja.

Odgovor:

- a) **Hermeneutika** – „thick“ knowledge
- b) **Post-modernizam** – jezik i diskurs u koji su društveni procesi smješteni (*kolektivno vs. individualno?*)

Realizam

- Svijet postoji nezavisno od našeg znanja
- Kauzalnost
- *Postoje fenomeni koje je nemoguće direktno opažati*

Paradigma	Ontologija	Epistemologija	Metodologija	Metod
Pozitivizam	Postoji jedna stvarnost ili istina.	Stvarnost može biti mjerena i stoga je fokus stavljen na ponalaženje pouzdanih i validnih alatkama kojim možemo dobiti podatke o njoj.	Eksperimentalna istraživanja; Kvazi-eksperimentalna istraživanja; Anketna istraživanja.	Uzorkovanje; Mjerenje i skaliranje; Statističke analize; Anketni metod; Intervjui; Fokus grupe; Analiza sadržaja, itd.
Konstruktivizam	Ne postoji jedna stvarnost ili istina. Stvarnost je kreirana od starne pojedinaca u grupama koje imaju različito iskustvo.	Stvarnost se ne može mjeriti jer nije objektivna. Može se samo interpretirati sa ciljem pronalaženja skrivenog smisla u društvenim događajima.	Etnografske studije; Fenomenološke studije; Analiza diskursa; Heuristička istraživanja, itd.	Kvalitativni intervjui; Studije slučaja; Životna istorija; Identifikovanje tema; Analiza narativa; Analiza diskursa; Učesničke studije, itd.

Metodologija političkih nauka

Ontologija i epistemologija
Vježbe

Primjer:

Maloljetnička delikvencija kroz prizmu kvantitativnih metoda

- Studija: *Crime in Making: Pathways and Turning Points through Life*, Robert J. Sampson i John H. Laub, 1993.
- „This book has been driven by the following challenge: can we develop and test a theoretical model that *accounts for* crime and deviance in childhood, adolescence and adulthood?“
 - Našli su podatke koji su prikupljeni tokom 24 godine u biblioteci Harvarda i dizajnirali novi rad
- Hipoteze:
 - Tradicionalne varijable (siromaštvo, nesređene porodice, asocijalno djetinjstvo...) utiču na povećanje vjerovatnoće maloljetničke delikvencije
 - Mehanizmi društvene kontrole u raznim fazama života utiču različito na povećanje vjerovatnoće maloljetničke delikvencije
- Definicija delikvencije:
 - Džeparenje, krađa, kockanje, vandalizam, loše ponašanje kao na primjer opijanje, pušenje, bježanje od kuće...)
 - Delikvencija prijavljena od strane roditelja, staratelja, nastavnika, samih delikvenata
 - Zvanična i nezvanična delikvencija
- Zavisna varijabla:
 - Indeks delikvencije od 1 do 26 (nezvanična delikvencija)
 - Procenat zvanične delikvencije (krivične prijave)
- Metod: regresiona analiza
- Rezultati:
 - Devet kontekstualnih faktora povećava vjerovatnoću pojave delikvencije
 - Kontekstualne varijable nemaju direktni efekat na vjerovatnoću pojave delikvencije već utiču na promjenu mehanizama kontrole, a oni utiču na povećanje vjerovatnoće delikvencije

Primjer:

Maloljetnička delikvencija kroz prizmu kvalitativnih metoda

- Studija: *Islands in the Street: Gangs and American Urban Society*, Martin Sanchez Jankowski, 1991.
- „We in the social science and public policy communities have not fully *understood* gangs. To begin with, we have failed adequately to *understand* the individuals who are in gangs... The fact that gangs have not been understood as organisations has crucially impaired our understanding of their behavior“
- Metod: posmatranje sa učestvovanjem
- Tokom deset godina je posmatrao ponašanje 37 bandi raznih veličina, sastava, načina operisanja. Potpuno je učestvovao u njihovom životu, tučama, sukobima s policijom.
- Vodio je dnevnike i intervjuje sa članovima
- Hipoteza: nije imao hipotezu
- Teme:
 - Individualne karakteristike člana i njegov odnos s bandom
 - Banda kao organizacija
 - Banda kao dio zajednice u kojoj operiše
- Zaključak, bitni faktori za učešće u bandi su:
 - Materijalni podsticaji
 - Rekreacija
 - Bijeg i kamuflaža

Vježba

- **Grupe:** 3-5 studenata/kinja
- **Opšta tema:** Društveni pokreti, protesti i demonstracije
- **Zadatak:**
 - a) Definišite pitanje
 - b) Odaberite pristup koji na najbolji mogući način odgovara na vaše istraživačko pitanje
 - c) Razradite pristup – varijable/pitanja, metod
 - d) Prezentacija 3-5 minuta

Šta je bolje?

- Naivno pitanje – **ne postoji bolje!**
- Kvantitativne i kvalitativne metode proizvode različitu vrstu znanja
- Što je za jedne „hendikep“ za druge je prednost
- Izbor u odnosu na pitanje koje nas interesuje i preferencije istraživača
- Ne znači da ne postoje pravila